

Εκτύπωση

Η μουσική των Παθών

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΟΥΖΑΣ
Συνθέτης

ΟΤΑΝ ΕΝΑΣ συνθέτης καλείται να προσεγγίσει μουσικά τη ζωή και τα Πάθη του Χριστού, είναι λογικό να νιώσει δέος μπροστά στο πολυδιάστατο του θέματος. Η εσωτερικότητα του ανθρώπου, η μεγαλοσύνη του θείου και η πανανθρώπινη διάσταση της διδασκαλίας, πρέπει να συνταιριάζει με την ιστορική πραγματικότητα, τα γεγονότα, τη φυσική βία και τον θάνατο, συνδυάζοντας συγχρόνως το εσωτερικό με το μεγάλο και την εξωτερική βία με τον εσωτερικό αγώνα του Χριστού. Η πρόκληση, από όλες τις απόψεις ενδιαφέρουσα, φέρνει τους συνθέτες απέναντι στον ίδιο «πρωταγωνιστή», το ίδιο βασικό «σενάριο», και το ίδιο δραματικό φινάλε. Η σύγκριση και η κριτική στάση είναι αναπόφευκτη απέναντι στις τάσεις που παγίωσαν κλισέ και παράδοση ή οδήγησαν το κοινό σε νέες ηχητικές και μουσικές εξερευνήσεις. Βεβαίως, δεν πρέπει να αγνοούμε ότι η εκτίμηση πρέπει να λαμβάνει υπόψη το στυλ, την αισθητική και τις, θρησκευτικές ιδιαίτερα, αντιλήψεις κάθε εποχής.

Οι δύο πόλοι στον άξονα που κινήθηκαν οι συνθέτες είναι η κλασική αντιμετώπιση της χρυσής εποχής του Χόλιγουντ με τον πλούσιο επικό/λυρικό ορχηστρικό ήχο, και η παραδοσιακή μουσική της Ανατολής και του κόσμου, σε επίπεδο μελωδίας και μουσικών θεμάτων κατ' αρχάς, και αργότερα, σε επίπεδο ήχου μέσω αυθεντικών οργάνων και εκτελεστών. Στην αποδοχή των τάσεων συμβάλλει η εξοικείωση του δυτικού κοινού με τις μουσικές του κόσμου μέσα από τη δισκογραφία, την έρευνα και τη δημοσιότητα.

Τα σάουντρακ που αναλύονται παρακάτω, είναι από τα αντιπροσωπευτικά του είδους, γραμμένα από σημαντικούς επαγγελματίες συνθέτες, διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μπορούν να αποτελέσουν, αυτόνομα, πέρα από τις ταινίες που συνοδεύουν, μέρος κάθε ενημερωμένης δισκοθήκης.

Βασιλιάς των Βασιλέων

(King of Kings, 1961, Μίκλος Ρότσα).

Κλασική βιβλική ταινία με ανάλογη χολιγουντιανή μουσική υπόκρουση. Ο Ρότσα κλήθηκε, αμέσως μετά το πετυχημένο «Μπεν Χουρ», να συνθέσει ουσιαστικά για τα ίδια θέματα και τις ίδιες σκηνές. Παρ' όλη την εμφανή δυσκολία του εγχειρήματος, η σκληρή δουλειά και ο τόπος που γράφτηκε η μουσική και έγιναν τα γυρίσματα της ταινίας (Ισπανία), τον βοήθησαν να αναπτύξει το σάουντρακ επάνω σε φρέσκιες και πρωτότυπες ιδέες. Χρησιμοποίησε πολλαπλά μουσικά θέματα, χαρακτηριστικά ρωμαϊκά εμβλήματα (ειδικότητα που ανέπτυξε στις ταινίες «Ιούλιος Καίσαρας» και «Μπεν Χουρ»), δραματικές μουσικές στιγμές, μεγάλα χορωδιακά μέρη, εβραϊκές μελωδίες, μέχρι δωδεκάφθογγα θέματα, στη σκηνή του Διαβόλου στην έρημο. Στο φινάλε συμπυκνώνεται όλη τη δύναμη της μουσικής της ταινίας. Το σάουντρακ κυκλοφορεί σε διπλό CD 150 λεπτών, αντί της 40λεπτης αρχικής έκδοσης, περιλαμβάνοντας ανέκδοτο μουσικό υλικό και 42σέλιδο ένθετο με ιστορικά στοιχεία της παραγωγής.

«Ην δε ωσεύ ώρα έκτη και σκότος εγένετο εφ' όλην την γην έως ώρας ενάτης, του ηλίου εκλείποντος, και εσχίσθη το καταπέτασμα του ναού μέσον». Σκηνή από την «Ωραιότερη ιστορία του κόσμου», γυρισμένη το 1965 (φωτο: Album/Apeiron).

Η Ωραιότερη Ιστορία του Κόσμου

(The Greatest Story Ever Told, 1965, Αλφρεντ Νιούμαν).

Η εσωτερικότητα της μουσικής συγκρίνεται πολλάκις με τη μεγαλοπρέπεια και την εξωστρέφεια της μουσικής του Ρότσα της προηγούμενης ταινίας. Είναι από τις τελευταίες δουλειές, όχι από τις καλύτερες, του Νιούμαν, σε μια εποχή με ιδιαίτερα επιβαρυνόμενη υγεία. Το σάουντρακ είναι κλασικό χολιγουντιανό με έγχορδα, φλάουτα και άρπες, με έντονη αντιστικτική γραφή, ενώ ο ήχος είναι σκοτεινός, τελετουργικός, με διάχυτη τη διάθεση απλότητας και εσωτερικής δύναμης. Το μουσικό υλικό δεν είναι πάντοτε πρωτογενές αφού δανείζεται θέματα από το Adagio του Σάμιουελ Μπάρμπερ, αλλά και από προηγούμενες ταινίες του όπως το «Ο Χιτών» και «Αιγύπτιος».

Η έκδοση αποτελείται από τρία CD με την αυθεντική μουσική της ταινίας, (συμπεριλαμβανομένου του «Μεσσία» του Χέντελ, που ο σκηνοθέτης προτίμησε για το φινάλε), και τη μουσική που είχε συνθέσει ο Νιούμαν αλλά τελικά δεν χρησιμοποιήθηκε. Ήταν υποψήφια για το Όσκαρ τη χρονιά που ο Μορίς Ζαρ βραβεύτηκε για το «Δόκτωρ Ζιβάγκο».

Ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ

(Jesus of Nazareth, 1977, Μορίς Ζαρ).

Από τα σημαντικότερες στιγμές της τηλεόρασης (παρότι το έργο προβλήθηκε αρχικά, σε δύο μέρη, και στον κινηματογράφο), ενώ το ιδιαίτερα σημαντικό σάουντρακ της μίνι αυτής σειράς παίρνει δικαιωματικά τη θέση του στην παρουσίασή μας. Η επιλογή του Ζαρ θεωρείται απόλυτα λογική δεδομένης της εμπειρίας του (εκατό ταινίες) και των προηγούμενων μεγάλων επιτυχιών («Λόρενς της Αραβίας», «Δόκτωρ Ζιβάγκο»). Το σάουντρακ είναι από τα κλασικά του είδους, χωρίς να είναι από τα καλύτερα του συνθέτη, μάλλον διότι εγκλωβίστηκε στην προσπάθειά του να αποφύγει τα κλισέ, στηρίζοντας τις ιδέες του στο μουσικό στοιχείο της Μέσης Ανατολής, παρά στα καθαρώς δραματουργικά στοιχεία της ταινίας. Το CD περιέχει αντιπροσωπευτική επιλογή 40 λεπτών μουσικής, ενώ συνοδεύεται από ενδιαφέρον πληροφοριακό υλικό και φωτογραφίες.

Ενας προφήτης, μα τι προφήτης

(The Life of Brian, 1977, Τζέφρι Μπέργκον).

«Σήμερα κρεμάται επί ξύλου ο εν ύδασι την γην κρεμάσας. Στέφανον εξ ακανθών περιτίθεται ο των αγγέλων Βασιλεύς». Σκηνή από το «Βασιλεύς των Βασιλέων» του Νικόλας Ρέι (φωτο: Album/Apeiron).

εξαιρετικά όμορφο, ατμοσφαιρικό σάουντρακ, που συλλαμβάνει μουσικά την αγνότητα, την πνευματικότητα και τις βαθύτερες πτυχές του θείου δράματος, ανοίγοντας συγχρόνως τον δρόμο σε μια νέα οπτική στη μουσική προσέγγιση της μορφής του Χριστού. Χρησιμοποιεί μερικούς από τους σημαντικότερους στο είδος τους τραγουδιστές και μουσικούς από: Τουρκία, Μαρόκο, Αίγυπτο, Σενεγάλη, Ινδία κ.ά. Η ευφυής μίξη των διαφορετικών μουσικών ιδιοσυγκρασιών ενταγμένων στο περιβάλλον που στήνει ο Γκάμπριελ από κρουστά, συνθεσάιζερ, σάμπλερς και υπολογιστές, συμπυκνώνεται σε ένα πρωτόγνωρο ήχο, πέρα από τόπο και χρόνο, ηχητικό καταστάλαγμα πολιτισμών, αναδεικνύοντας ιδανικά το πανανθρώπινο χαρακτήρα του μηνύματος των Παθών. Παρ' όλες τις αδυναμίες της ταινίας, ο Γκάμπριελ φτιάχνει όχι μόνο το καλύτερο σάουντρακ του, αλλά ίσως την καλύτερη δουλειά του.

Τις μουσικές που αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης, κυκλοφορούν σε αυθεντικές εκτελέσεις στο CD «Passion Sources». Το «Passion» ήταν το πρώτο CD της εταιρείας Real Music, που μαζί με την Womad, ήταν οι κύριοι εκφραστές και πρωτεργάτες στην ανάπτυξη της έθνικ σκηνής.

The Gospel of John

Θεωρείται η καλύτερη ταινία των Μόντι Πάιθον. Η μουσική, που αντιμετωπίζει την ταινία με την αρμόζουσα σοβαρότητα, επιστρατεύει όλα τα κλισέ του είδους, ρωμαϊκές φανφάρες, μεγάλο ορχηστρικό ήχο, λυρικά περάσματα, μουσικές δράσης, που, συνδυασμένα με τα παράλογα που διαδραματίζονται, φτιάχνουν μια κλασική παρωδία των βιβλικών ταινιών. Η ιδιαίτερα εκκεντρική σκηνή της σταύρωσης όπου ο Χριστός-Μπράιαν και οι άλλοι εσταυρωμένοι τραγουδούν το «Always Look on the Bright Side of Life» (Πάντα να κοιτάς τη φωτεινή πλευρά της ζωής) κάνουν ένα αξέχαστο φινάλε. Το CD περιέχει τη μουσική, τα τραγούδια αλλά και χαρακτηριστικούς διάλογους, αποσπάσματα της ταινίας.

Ο Τελευταίος Πειρασμός

(The Last Temptation of Christ/ Passion, 1989, Πίτερ Γκάμπριελ).

Η βαθιά ενασχόλησή του Γκάμπριελ με τις μουσικές παραδόσεις του κόσμου τον βοηθάει να κατασκευάσει ένα

(2003, Τζεφ Ντάννα).

Από τις μουσικές εκπλήξεις του 2003. Στο πλούσιο σε ποικιλία και αντιθέσεις σάουντρακ συνδυάζεται η ρομαντική διάθεση του Χόλιγουντ με τη μυστηριακή προσέγγιση της αρχαίας μουσικής. Στον ενδιαφέροντα συνδυασμό συμβάλλουν ο σύγχρονος ορχηστρικός ήχος της Φιλαρμόνια Ορχήστρας του Λονδίνου, τα παραδοσιακά όργανα όπως ψαλτήρια, ραμπάπ, νεί, εβραϊκό σοχάρ, αλλά και ασυνήθιστα κρουστά ανακατασκευές αντίστοιχων αρχαίων. Το αποτέλεσμα ήταν καρπός της έρευνας του συνθέτη και των συνεργατών του στον ρόλο της μουσικής στον αρχαίο πολιτισμό και ιδιαίτερα την εποχή του Χριστού, ελλείψει, δε, σαφών αναφορών για τον ήχο της εποχής, η ανακατασκευή οργάνων ήταν η μοναδική επιλογή. Ιδιαίτερη είναι η συμβολή στο σάουντρακ της Γαλλίδας σοπράνο Esther Lamandier, από τους πρωτεργάτες της αποκατάστασης της αρχαίας εβραϊκής μουσικής. Αξίζει ιδιαίτερη αναφορά στο εξαιρετικό μουσικό θέμα της ταινίας.

Τα Πάθη του Χριστού

(Passion of the Christ, 2004, Τζον Ντέμπνι).

Είναι προφανής η προσπάθεια του συνθέτη να αποφύγει την ευκολία του χολιγουντιανού ήχου επιλέγοντας να συνυπάρξει αρμονικά με την εικόνα και να τονίσει τη δραματικότητα του θέματος, αρθρώνοντας συγχρόνως τον προσωπικό του μουσικό λόγο. Στο σάουντρακ, που είναι κοντά στον δρόμο του Γκάμπριελ και του «Μονομάχου», τα δυτικά όργανα συνταιριάζονται αριστουργηματικά, σε ποικίλες παραλλαγές, με τα παραδοσιακά όπως το ντουντούκ, ούτι, μπαμπού φλάουτο κ.ά., εκτελεσμένα από εξαιρετικούς δεξιολέχνες. Τα βαθιά κρουστά, οι χορωδίες και τα ορχηστρικά μέρη με τη συμβολή των ηχητικών εφέ δημιουργούν ένα απόκοσμο συνεχές μουσικό υπόβαθρο, αφηγηματικού χαρακτήρα. Η εσωτερικότητα και πνευματικότητα της μουσικής κρατάει την ισορροπία απέναντι στη βίαιη και αιμοχαρή σκηνοθετική ματιά του Γκίμπσον. Παρ' όλο που ο συνθέτης θεωρήθηκε από την κριτική ανεπαρκής να αναλάβει το βάρος της ταινίας, ήταν υποψήφιος για Όσκαρ Μουσικής το 2004.

Ημερομηνία : 01-05-05

Copyright: <http://www.kathimerini.gr>

Κλείσιμο